

C-566/21. sz. ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2021. szeptember 14.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Curtea de Apel Cluj (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. május 27.

Felülvizsgálatot kérelmező fél és alperes az elsőfokú eljárásban:

SS

Ellenérdekű fél és felperes az elsőfokú eljárásban:

AA

Az alapeljárás tárgya

A Tribunalul Specializat Cluj (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék, Románia) által fellebbviteli eljárásban hozott, az Banca S által AA fogyasztóval szemben az általuk megkötött kölcsönszerződésben alkalmazott feltétel tisztességtelen jellegét és e szerződés egy részének semmisségét megállapító határozat ellen a Curtea de Apel Clujnál (kolozsvári ítélőtábla, Románia) előterjesztett felülvizsgálati kérelem.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének értelmezése iránti kérelem.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Lehetővé teszi-e a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13 irányelv 6. cikkének a Bíróság ítélkezési gyakorlatában értelmezett (1) bekezdése valamely szerződési feltétel olyan

értelemben történő módosítását, hogy az eladónak vagy szolgáltatónak a kölcsönszerződés pénznemének átváltásához fűződő, tisztán saját belátása szerint gyakorolható joga valójában az eladót vagy szolgáltatót terhelő kötelezettségnek minősüljön abban az esetben, ha a szóban forgó módosítás teljes egészében a fogyasztó javát szolgálja és a tisztességtelen feltételnek a szerződésből való pusztá elhagyása ez utóbbi számára semmilyen előnnyel nem jár?

Az uniós jog hivatkozott rendelkezései és a hivatkozott uniós ítélezési gyakorlat

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikke, 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése

2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet (C-618/10, EU:C:2012:349); 2015. január 21-i Unicaja Banco és Caixabank ítélet (C-482/13, C-484/13, C-485/13 és C-487/13, EU:C:2015:21); 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet (C-26/13, EU:C:2014:282); 2013. május 30-i Jörös ítélet (C-397/11, EU:C:2013:340); 2020. november 25-i Banca B. ítélet (C-269/19, EU:C:2020:954)

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori (az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben szereplő tisztességtelen feltételekről szóló 193/2000. sz. törvény): az 1. cikk (3) bekezdése, amely megtiltja az eladók vagy szolgáltatók számára, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben tisztességtelen feltételeket alkalmazzanak; a 6. cikk, amelynek értelmében a tisztességtelennek minősített feltételek a fogyasztók vonatkozásában nem váltanak ki joghatást, és a szerződés a fogyasztó hozzájárulásával kizárólag akkor vált ki továbbra is joghatást, ha ez a tisztességtelen feltételek elhagyása után is lehetséges; és a 7. cikk, amelynek értelmében a fogyasztó a szerződés megszüntetését kérheti, ha az a tisztességtelen feltételek elhagyása után már nem képes kifejezni joghatásait.

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 AA, az elsőfokú eljárás felperese az SS, az elsőfokú eljárás alperese által egyesülés útján megszerzett VV bankkal 117 400 CHF összegre vonatkozóan 300 hónapos futamidőre szóló kölcsönszerződést kötött. A kölcsönszerződés általános feltételei 4.2. cikke 1. pontjának a) alpontja értelmében „[a] kölcsön nemzeti pénznemtől eltérő pénznemben történő folyósításának esetére a kölcsönvevő kijelenti, hogy amennyiben a kölcsönszerződés futamideje alatt a kölcsön pénznemének átváltási árfolyama a jelen szerződés aláírásának időpontjában fennálló értékéhez képest 10%-ot meghaladóan növekszik, az átváltási

kockázatnak való további kitettségek vagy e kitettség növekedésének elkerülése céljából a Bank jogosult, de nem köteles az átváltás időpontjában általa alkalmazott CHF/RON átváltási árfolyam alkalmazásával egyoldalúan RON-ra átváltani a jelen szerződés alapján a kölcsönvevőnek folyósított kölcsönt.”

- 2 Az elsőfokú eljárás felperese a Judecătoria Cluj-Napoca (kolozsvári helyi bíróság, Románia) elé terjesztett keresetlevelével azt kérte, hogy a Judecătoria Cluj-Napoca (kolozsvári helyi bíróság) állapítsa meg a fent említett 4.2. cikk 1. pontjának a) alpontjában szereplő feltétel tisztességtelen jellegét, és hogy kötelezze az elsőfokú eljárás alperesét arra, hogy a szóban forgó feltétel alkalmazásával a kölcsönt váltsa át RON-ra a szerződés aláírásának időpontjában érvényes árfolyamhoz képest 10%-kal növelt árfolyamon. Emellett az elsőfokú eljárás felperese kérte a hitel folyósításának napján hatályos árfolyamhoz képest a CHF 10%-kal történő felértékelődésének napját követően a bank által jogalap nélkül kapott összegek visszatéríttetését, valamint az azokhoz kapcsolódó törvényes kamatok megfizetését is.
- 3 A Judecătoria Cluj-Napoca (kolozsvári helyi bíróság) a keresetet mint megalapozatlant elutasította, és megállapította, hogy egy másik ügyben hozott jogerős ítéletben már elbírálták az elé terjesztett kérdéseket.
- 4 AA az e határozat ellen a Tribunalul Specializat Clujnál (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék) előterjesztett fellebbezésében egyrészt arra hivatkozott, hogy a korábbi jogerős határozat nem a kölcsönszerződés általános feltételei 4.2. cikke 1. pontjának a) alpontjában szereplő feltételre, hanem egyéb feltételekre vonatkozott, másrészt pedig arra, hogy nem e feltételének a megállapodásból történő elhagyását, hanem annak bíróság általi elismerését kérte, hogy fogyasztói minőségében e feltételt a bankéval pontosan megegyező feltételek mellett alkalmazhatja, így a szerződő felek egyenlő helyzetbe kerülnek.
- 5 A Tribunalul Specializat Cluj (Kolozs megyei különös hatáskörű törvényszék) helyt adott a fellebbezésnek, elutasította az ítélt dologra alapított kifogást, megállapította, hogy a vitatott feltétel tisztességtelen, és semmisnek nyilvánította e feltétel egy részét amiatt, hogy SS pusztán jogosult volt, nem pedig köteles az AA részére folyósított kölcsönt RON-ra átváltani abban az esetben, ha a kölcsönszerződés futamideje alatt a CHF/RON átváltási árfolyam a szerződés aláírásának napján érvényes árfolyamhoz képest 10%-kal emelkedne. Ugyanakkor e bíróság arra kötelezte a Banca S-t, hogy a kölcsönszerződés általános feltételei 4.2. cikke 1. pontjának a) alpontjában szereplő feltételt 2008. október 3-tól, az eredeti átváltási árfolyam 10%-os emelkedésének napjától kezdve alkalmazza, és térítse vissza AA, az elsőfokú eljárás felperese részére a túlfizetett, törvényes kamatokkal növelt összegeket.
- 6 2021. január 28-án SS – mivel úgy ítélte meg, hogy az AA arra irányuló kérelmét, hogy a hitelezőt kötelezzék a követelés RON-ra való átváltására, semmilyen jogszabály vagy szerződés nem alapozta meg – felülvizsgálati kérelmet nyújtott be

a kérdést előterjesztő bírósághoz, amelyben a Judecătoria Cluj (kolozsvári helyi bíróság) határozatának helybenhagyását kérte.

- 7 Az AA ellenkérelmet nyújtott be a bank keresetével szemben, amelyben azt kérte, hogy az eljáró bíróság a felülvizsgálati kérelmet mint megalapozatlant utasítsa el, és a fellebbviteli bíróság határozatát mint megalapozott és jogszerű határozatot hagyja helyben. Álláspontja szerint a vitatott feltétel tisztességtelen, mivel a bank fenntartotta magának a jogot, hogy azt egyoldalúan és saját belátása szerint gyakorolja és alkalmazza, ezáltal a szerződő felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézett elő. Márpedig a szerződéses egyensúlyt kizárólag akkor lehet helyreállítani, ha a hitelnek az eredeti pénzneméhez képest 10%-ot meghaladó értékvesztése esetére a hitel CHF-ről RON-ra történő átváltásának jogát a bank mellett a fogyasztó számára is elismerik.
- 8 A végső fokon eljáró Curtea de Apel Cluj (kolozsvári ítélőtábla) a kereset elbírálása érdekében úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 9 A kérdést előterjesztő bíróság szükségesnek tartja az ügy Bíróság elé utalását annak érdekében, hogy a vitatott feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása esetén meg lehessen határozni az e megállapításból eredő következményeket, valamint azt, hogy a szerződés milyen módon teljesíthető.
- 10 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság által a 2020. november 25-i Banca B ítéletben (C-269/19, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) tett megállapításra hivatkozással úgy ítéli meg, hogy a tisztességtelen jelleg esetleges megállapítását követően a beavatkozásának minimálisnak kell lennie, másképpen megfogalmazva, a tisztességtelen szerződési feltételek elhagyására kell szorítkoznia, a szerződés azonban semmilyen más módon nem módosíthatja. Ez következik a Bíróság más határozataiból is, például a 2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítéletből (618/10, 65. pont) és a 2013. május 30-i Jörös ítéletből (C-397/11, a rendelkező rész 2. és 3. pontja).
- 11 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy ki kell zárni a tisztességtelen feltétel annak érdekében történő módosítását és kiigazítását, hogy a szerződés mindkét fél számára kielégítő formában maradjon fenn. A Curtea de Apel Cluj (kolozsvári ítélőtábla) ebben az értelemben emlékeztet a Bíróság a 2020. november 25-i Banca B ítéletben (C-269/19, 30. pont) és 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítéletben (C-125/18, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) tett megállapításaira.
- 12 Ezen ítélkezési gyakorlat értelme, hogy visszatartsa az eladókat vagy szolgáltatókat attól, hogy a szerződésekben tisztességtelen feltételeket alkalmazzanak, amint arra a Bíróság a 2020. november 25-i Banca B ítéletben (C-269/19, 31. pont), valamint több korábbi határozatban (2012. június 14-i Banco

espanol de Crédito ítélet, C-618/10, 69. pont; 2014. április 30-i Kásler és Káslemé Rábai ítélet, C-26/13, 79. pont; 2019. március 26-i Abanca Corporation Bancaria és Bankia ítélet, C-70/17 és C-179/17, 54. pont; 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, 60. pont) rámutatott.

- 13 A tisztességtelen feltétel szerződésből való elhagyásának szabálya alóli egyetlen kivétel arra az esetre vonatkozik, amelyben a szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyását követően már nem teljesíthető, és amelyben e feltétel a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével helyettesíthető, amint az a 2020. november 25-i ítélet 32. pontjából, valamint a Bíróság több korábbi határozatából (2014. április 30-i Kásler és Káslemé Rábai ítélet, C-26/13, 80. és 83. pont; 2019. március 26-i Abanca Corporation Bancaria és Bankia ítélet, C-70/17 és C-179/17., 56. pont; 2019. október 3-i Dziubak ítélet, C-260/18, 48. pont; 2020. március 3-i Gómez del Moral Guasch ítélet, C-125/18, 61. pont) is kitűnik.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság az alábbiakban ezen ítélkezési gyakorlat tükrében elemzi a vitatott feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása esetén rendelkezésére álló két lehetőséget.
- 15 Az első lehetőség az, hogy az elhagyott vitatott feltételt a nemzeti jog valamely kiegészítő rendelkezésével helyettesítik, amennyiben a szerződés az elhagyott feltétel nélkül nem teljesíthető.
- 16 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát a második lehetőség, vagyis az képezi, amelyben a szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyását követően is teljesíthető.
- 17 Márpedig abban az esetben, ha a szerződés továbbra is teljesíthető, a vizsgált szerződés konkrét helyzete eltér a Bíróság fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatától abban az értelemben, hogy konkrétan olyan feltétel jogszerűsége képezi vizsgálat tárgyát, amelynek a szerződésből való elhagyása nem járna a fogyasztó – az elsőfokú eljárás felperese – számára egyértelmű és gyakorlati előnnyel. Ennek oka, hogy a tisztességtelen feltétel szerződésből való elhagyása a bank egyoldalú és saját belátása szerinti jogának kizárását eredményezi, a fogyasztó ezzel összefüggő kötelezettségének kizárását azonban nem.
- 18 Végezetül abban az esetben, ha megállapítást nyer a vizsgált feltétel tisztességtelen jellege, az nem módosítható a fogyasztó számára hasonló, ezzel összefüggő jog elismerésével. Márpedig az, hogy feltétel a fogyasztó által megkövetelt módon nem módosítható, mivel a szerződés továbbra is teljesíthető, és hogy ebben az összefüggésben kizárt a feltétel bármilyen módosítása vagy megváltoztatása, megfosztja a fogyasztót minden, a tisztességtelen feltétel tisztességtelen jellegének megállapításából és szerződésből történő elhagyásából eredő gyakorlati előnytől. A bank egyoldalú jogának megszüntetése nem egyenértékű a fogyasztó számára a szerződésben elő nem írt hasonló jog elismerésével.

- 19 A Curtea de Apel Cluj (kolozsvári ítélőtábla) arra is rámutat, hogy az előterjesztett kérdés megválaszolása a nemzeti bíróságok előtt folyamatban lévő több ügy elbírálása szempontjából is jelentőséggel bír.

MUNKADOKUMENTUM